

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finnmarkun staatinhallittija*

Vår dato:

24.06.2021

Vår ref:

2021/5488

Deres dato:

21.05.2021

Deres ref:

19/1139-21

SALANGEN KOMMUNE

Postboks 77

9355 SJØVEGAN

Saksbehandler, innvalgstelefon

Gaute Sletteland, 77 64 21 58

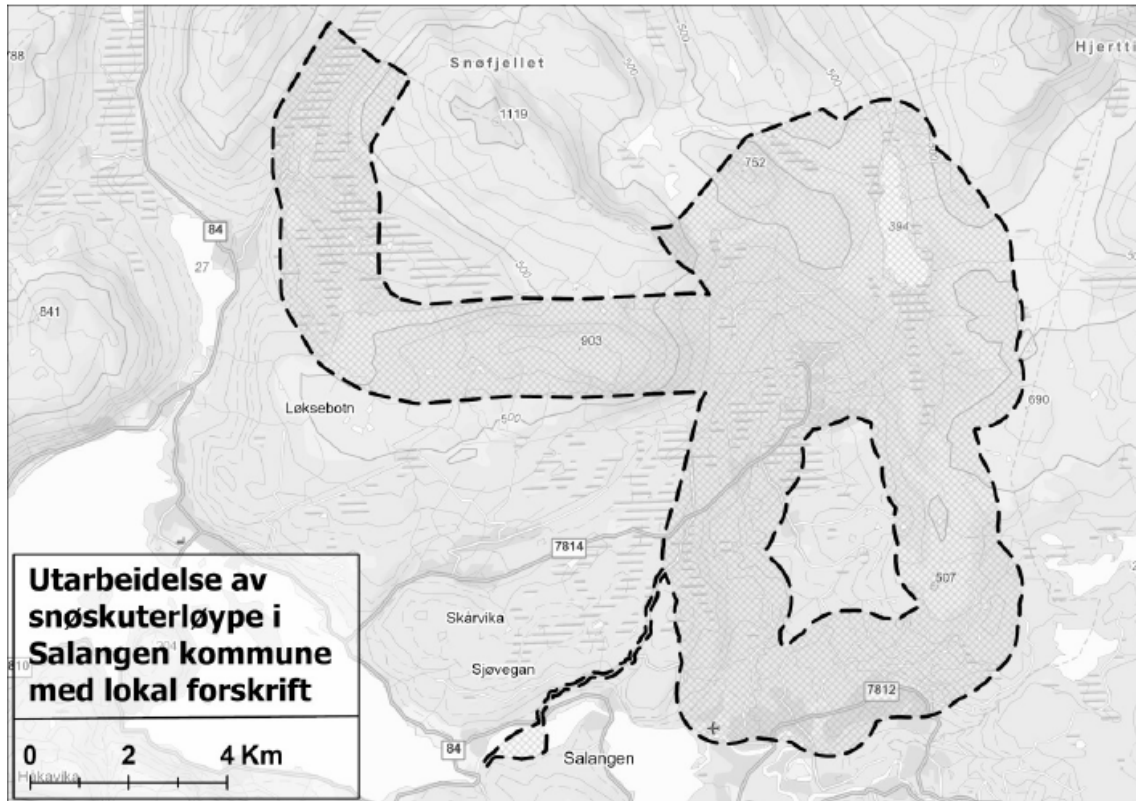
Statsforvalterens uttalelse - varsel om oppstart av forskrift for snøscooterløyper i Salangen kommune

Vi viser til brev fra Salangen kommune datert 21.05.21 vedrørende varsel om oppstart av prosess med å fastsette lokal forskrift for snøscooterløyper jf. motorferdselloven § 4a og forskrift om bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 4a (heretter nasjonal forskrift, nf. § 4a.) I e-post fra kommunen datert 18.06.21 er Statsforvalteren gitt høringsfrist t.o.m 25.06.21.

Av henvendelsen fremkommer det at kommunen har igangsatt arbeid med å utrede følgende områder for mulige snøscootertraséer og ønsker innspill i en tidligfase-høring:

- Prestbakken til Steinvatnet, med tilknytning til Dyrøy via Tverrelvdalen
- Bekkebotn til Steinvatnet, med tilknytning til Dyrøy via Stortindskardet
- Elvenes til Bekkebotn
- Elvelund til Bekkebotn
- Bekkebotn til kommunegrense Dyrøy
- Andre løypeforslag kan tilkomme.

Utsnitt av kart som viser området løyper vurderes i:

Statsforvalteren vil understreke at vi først tar formell stilling til forslag til forskrift når denne sendes på høring. Dette fordi det først er på dette tidspunkt Statsforvalteren er kjent med kommunens helhetlige drøfting og vurdering av momentene i nf. § 4a, og har mulighet til å ta stilling til forslaget.

Intensjonen med oppstartvarselet oppleves å være å gi høringsinstansene en tidlig mulighet til å uttale seg i den grad de allerede nå ser problemsstillinger innenfor sine respektive ansvarsområder, og før kommunen igangsetter videre utredningsarbeid. Statsforvalteren mener dette er en hensiktsmessig fremgangsmåte av kommunen som tilrettelegger for tidlig medvirkning og saksopplysning.

Statsforvalterens foreløpige vurdering er at løypene planlegges i et område som anses svært viktig for reindriftsnæringen. Det er etter motorferdselloven et absolutt krav om at snøskuterløypene ikke skal være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften. Løyper som virker inn på reindriftens særverdiområder og minimumsområder vil normalt anses for å medføre nettopp slik vesentlig skade og/eller ulempe som loven forbyr. På denne bakgrunn varsles kommunen om at det ut fra Statsforvalterens syn, anses utfordrende å finne løsninger for løyper i området som i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til reindriftsinteressene og ikke er i konflikt med lovens forbud.

Vi vil begrunne dette nærmere under punktet «statsforvalterens foreløpige merknader til forslaget», avslutningsvis i dette brevet.

Generelle merknader og veiledning til prosess og utredningskrav

Under følger generell veiledning som gis til de oppstartvarsel Statsforvalteren mottar. Avslutningsvis konkretiseres Statsforvalterens merknader til dette spesifikke oppstartvarselet.

Hjemmelsgrunnlaget for å fastsette forskrift

Kommunene er gjennom motorferdselloven § 4a og nf. § 4a gitt adgang til å fastsette kommunal forskrift om snøscooterløyper.

Nasjonal forskrift § 4a angir hvilke krav som stilles til kommunens saksbehandling og hvilke hensyn som skal tas ved fastsetting av snøscooterløyper (utredningskrav). Forvaltningslovens kapittel VII gjelder for kommunens utarbeidelse og fastsettelse av snøscooterløyper. Videre skal forslag til snøscooterløyper sendes på høring som beskrevet i plan- og bygningsloven § 11-14. Statsforvalteren er klageinstans for kommunens vedtak jf. nasjonal forskrift § 4a og høringspart i saken jf. forvaltningsloven § 37.

Hvor finner kommunen veiledning?

Miljødirektoratet har gitt god veiledning om etablering av snøscooterløyper på miljøkommune.no under «[Fastsette snøscooterløyper](#)». Vi ber kommunen bruke denne veiledningen aktivt i den kommende prosessen. I veiledningsteksten er det også lenker til temaspesifikke veiledere og brev med presiseringer knyttet til utredningskrav. Klima- og miljødepartementet har i sine merknader til nf. § 4a forutsatt at kommunen benytter disse.

I merknadene til nasjonal forskrift § 4a har Klima- og miljødepartementet utdypes kravene i § 4a. Dette er en viktig kilde til veiledning. Merknadene finner dere nederst i selve [forskriftsteksten](#).

Vi gjør kommunen oppmerksom på at veiledningen og merknadene fra Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet er førende for hvordan prosess og utredningskravene i nf. § 4a skal forstås.

Om utredningen – lovkrav og veiledning

Kommunen må i utredningen synliggjøre sine vurderer av hvordan hensynene i nasjonal forskrift § 4a er ivaretatt. Dette for å oppfylle kravet til **utredning** og vurderinger i forvaltningsloven § 37 og nasjonal forskrift § 4a.

Forslag til forskrift består av to juridisk bindende deler – bestemmelser og løypekart. Disse skal sendes sammen med kommunes vurderinger når forslag til forskrift sendes på høring.

Begrensningene i adgang til å fastsette snøscooterløyper

Nasjonal forskrift § 4a angir en rekke begrensinger (jf. «*skal ikke/kan ikke*») i adgangen til å fastsette løyper:

- Snøscooterløyper skal ikke legges i verneområder eller foreslåtte verneområder
- Snøscooterløyper skal ikke legges i nasjonale villreinområder
- Snøscooterløyper skal ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften
- Snøscooterløyper skal ikke kreve terrenginngrep
- Kommunen kan ikke treffe vedtak om snøscooterløype over en eiendom før grunneier har samtykket

Hensynsreglene i nasjonal forskrift § 4a

Nasjonal forskrift § 4a femte ledd inneholder en rekke hensynsregler (jf. «*bør ikke*») om forhold som kommunen plikter å ivareta.

Verneområder

I nasjonal forskrift § 4a fjerde ledd er det et forbud mot å legge løyper i verneområder eller foreslåtte verneområder. Unntaket er der verneforskriften åpner for dette. Dette vil være tilfellet for de eksisterende løypene (fastsatt av Statsforvalteren) der disse går i verneområder. Kommunen må

derfor se hen til den enkelte verneforskrift for å klargjøre hvilket mulighetsrom den har. Verneforskriftene ligger på lovdata.no. Som oftest spesifiseres en trase som unntak i verneforskriften. Andre verneforskrifter åpner for at kjøring på snødekt mark reguleres etter motorferdselloven.

Reindrift

Reindrift er en arealavhengig næring. Naturforhold og reinens behov varierer gjennom året, og dette gjør det nødvendig å flytte reinen mellom ulike beiteområder i de ulike deler av beitesesongen. Reindriften arealer er reindriften viktigste ressurs, og i henhold til reindriftenloven § 1 er det et nasjonalt ansvar å sikre reindriften arealer. Dette ansvaret påhviler både innehavere av reindriften retten, øvrige rettighetshavere og offentlige myndigheter.

Det er et absolutt krav at løypene ikke skal være til «vesentlig skade eller ulempe for reindriften» jf. nf. § 4a fjerde ledd. Løyper i «særverdi og minimumsområder» vil *normalt* være å anse for å være til «vesentlig skade eller ulempe» jf. Klima- og miljødepartementets merknader til nf. § 4a.

Vi viser her til Klima- og miljødepartementets merknader:

«Løyper som virker inn på reindriften særverdiområder og minimumsområder vil normalt anses for å være til vesentlig skade eller ulempe for reindriften. Med særverdiområder menes flyttelei, brunstland, kalvingsland, sentrale luftingsområder, samt områder i og ved anlegg til merking, skilling og slaktning. Minimumsbeiter er det årstidsbeitet som begrenser distriktets reintall. Kommunene skal spesielt ta hensyn til viktige vinterbeiteområder.»

Reindriften er dermed gitt et sterkt rettsvern gjennom nasjonal forskrift § 4a. Terskelen for å etablere løyper i særverdi- eller minimumsområder er høy. Om det foreslås løyper i særverdi- eller minimumsområder må kommunen sannsynliggjøre hvorvidt disse er til «vesentlig skade eller ulempe for reindriften». Kommunen skal også vurdere om samlet belastning av scooterløyper i kommunen fører til vesentlig skade eller ulempe for reindriften. Samlet vurdering kan enten gjøres distriktvis eller på siidanivå.

I utredningen må kommunen synliggjøre om den enkelte løype berører «særverdi eller minimumsområder». Videre må det vurderes hvorvidt løyper i «særverdi eller minimumsområder» medfører «vesentlig skade eller ulempe» for reindriften. Hvorvidt løyper i særverdi eller minimumsområder er til vesentlig skade eller ulempe for reindriften, vil være en skjønnsmessig vurdering. Det må her legges vekt på reinbeitedistriktenes egne tilbakemeldinger i høringsuttalelser og/eller i særmøter. Om det kan fastsettes avbøtende tiltak som gjør at løyper i «særverdi eller minimumsområder» ikke medfører «vesentlig skade eller ulempe», vil være et sentralt spørsmål å diskutere med reindriften. Kommunen skal også vurdere samlet belastning for det enkelte distrikt/siida/sameby. Denne vurderingen kan gjøres innledningsvis i utredningen. Alle vurderinger må gjøres skriftlig i utredningen.

Vi forutsetter at kommunen innarbeider bestemmelse om at kommunen selv skal stenge løyper av hensyn til reindriften eller andre forhold som gjør dette nødvendig. I bestemmelsene bør det innarbeides avbøtende tiltak som tidspunkt for åpning og stenging av løyper i overenskomst med berørte reindriften interesser.

Bestemmelser om åpnings- og stengingstidspunkter kan også være aktuelle avbøtende tiltak i noen områder. Tilsvarende kan tidligere stenging være aktuelt i kalvingsområder, utsatt åpning kan være

aktuelt i høst- tidlig vinterbeiter, og flytteleier. Det må synliggjøres i vurderingene hvorvidt avbøtende tiltak vil bidra til at scooterløypene ikke virker inn på særverdi- og minimumsområdenes funksjon.

Miljødirektoratet har laget en veileder «[Planlegging av snøscooterløyper og hensynet til reindriften](#)» datert 20. oktober 2017. Veilederen er oversendt kommunen og førende for hvordan kravene til medvirkning og utredning av reindriftsinteressene skal forstås.

I veilederen forutsettes det at kommunen tilrettelegger for aktiv medvirkning fra reindriften. Føringerne fra Miljødirektoratet i brevet tilsier at det er et videre krav til medvirkning enn kun å tilskrive reindriften. Det anbefales at kommunen avholder arbeidsmøter med alle berørte reinbeitedistrikt/samebyer. I et slikt møte vil en kunne få klarhet i reindriftenes beitebruk, hvordan reindriften opplever eksisterende løyper, om det er områder det ikke bør være løyper og om det kan fastsettes avbøtende tiltak for å redusere konfliktnivået (egnete datoer for åpning/stenging av løypene, bestemmelse om at kommunen skal stenge løyper etter anmodning fra reindriften, avlastningsløyper). Det er viktig at kommunen skriver protokoll fra møtet. Protokollen vil da kunne være et viktig bidrag til kommunens vurdering av løypeforslagets konsekvenser for reindriftsinteressene.

Kart over reindriftenes arealbruk ligger på [NIBIO Kilden](#). Det må tas forbehold om at reinbeitedistriktenes planer og arealkart ikke er oppdaterte. Arealbrukskartene er dessuten laget på stor romlig skala og tar ikke høyde for mellomårsvariasjoner i beitebruk. Det er viktig å være bevisst på at reindriftenes arealbruk ikke er statisk, og at endringer i beitetilgang, snøforhold med videre kan medføre store endringer i arealbruk i enkelte år eller over tid. Kommunen må derfor se hen til reindriftnæringens innspill i utredningsfasen. Det er avgjørende at kommunen går i dialog med berørte reinbeitedistrikter/samebyer for å få avklart arealbruk og potensielle konflikter med foreslått løypenett.

Støy

Kommunen skal ta «*særskilt hensyn til støy og andre ulemper for friluftslivet*» jf. nasjonal forskrift § 4a. Kommunen må derfor gjøre konkrete vurderinger av hvilke konsekvenser støy vil ha for friluftslivet, samt bolig- og hytteområder som berøres av de løypetrasséene som skal utredes.

Miljødirektoratet har utarbeidet en [støyveileder](#) av 10. januar 2018 skal brukes ved utredning av støy fra snøscooterløyper. Dette er en revidert versjon og ligger på miljøkommune.no under *Fastsetting av snøscooterløyper* pkt. 3.1. Veilederen legger opp til en sjablongmessig kartlegging av om foreslåtte løyper berører friluftsområder kartlagt som viktige eller svært viktige, eller om støyømfintlig bebyggelse som boliger og hytter kommer innenfor støysonene.

Miljødirektoratet har i støyveilederen lagt opp til at kommunene skal tegne inn en buffer på 450 m rundt svært viktige og viktige friluftsområder og 60 m rundt boliger, hytter- og annen støyømfintlig bebyggelse, evt. buffer på 450 m/60 m fra løypas rastegrense (eks. f.o.m. 300 m fra løypa dersom maksimal rastegrense, altså 750 m/360 m). Dette kan gjøres enkelt ved hjelp av «buffer»-funksjon i GIS-verktøy slik som QGIS (gratis). Dersom løypene faller utenfor disse bufferne, er det ikke behov for ytterligere støyvurderinger. Faller de innenfor, skal det gjøres konkrete støyvurderinger gjennom supplerende støyberegninger og/eller konkret vurdering av de faktiske konsekvenser støyen vil medføre.

Noen generelle prinsipper som kommunen må tenke på ved vurdering av støy:

- Kjøring over islagte vann kan generere støy som bærer langt.

- Lyd bærer lenger i åpent terreng enn i tett skog.
- Lyd bærer langt dersom snøscooterløypen ligger på en eksponert rygg, i en dal med lite støyskjermingen oppover, eller hvis det er et dalsøkk mellom løypen og mottaker.
- Bratte bakker med behov for kraftig gasspådrag kan føre til høye støynivåer – som igjen kan føre til økt rekkevidde av støy.
- Variabel kjøring med svingende hastighet kan gi mye lyd.

Avbøtende tiltak for å redusere støypåvirkning vil eksempelvis kunne være:

- Tidsbegrensning for bruk av løypene
- Stenging av løypene på typiske utfarhelger der det vil bli konflikt med friluftslivet
- Nedsatt hastighet i deler av løypa.

Husk imidlertid at det skal være mulig for kontrollmyndighetene (Politi og Statens naturoppsyn) å føre oppsyn med løypeforskriften bestemmelser. Kommunen må derfor gå i dialog med disse for å vurdere om eks. nedsatt fartsgrense i det hele tatt er hensiktsmessig i vanskelig kontrollerbare områder dersom oppsyn ikke er gjennomførbart. Husk også at hastighetsbegrensning ned mot 20-30 km/t over lengre avstander vil kunne være problematisk med tanke på snøscooterens kjølesystem. Dette gjelder spesielt i områder med hardt underlag og lite løssnø (eks. vindeksponerte, åpne områder hvor det dannes fokkskare).

Friluftsliv

Hensyn til friluftslivet er i § 4a ilagt spesielt stor vekt ved etablering av snøscooterløyper. Med friluftsliv menes her tradisjonelt, ikke-motorisert friluftsliv og skal være den samme som i Meld. St. 18 (2015-2016) om friluftsliv. I tillegg bør kommunen holde store, sammenhengende vinterfriluftsområder fri for motorferdsel.

Kommunen skal før forslag om løyper sendes på høring, ha kartlagt og verdsatt friluftslivsområdene der løypene planlegges og vurdere betydningen av disse områdene opp mot øvrige friluftslivsområder i kommunen, jf. § 4a sjette ledd. Friluftslivskartleggingen skal legges ved høringen.

I brevet fra Miljødirektoratet av 22. sept. 2017 anbefales det at kommunen venter med forskriftsprosessen til den har kartlagt og verdsatt sine friluftslivsområder.

Friluftslivskartleggingen skal følge metodikken i [Håndbok M98-2013](#) fra Miljødirektoratet jf. lovkommentarene til § 4a fra Klima- og miljødepartementet. Det er et nasjonalt mål at alle landets kommuner skal ha kartlagt og verdsatt sine friluftslivsområder.

Dette er særlig viktig dersom løyper legges i viktige eller svært viktige friluftsområder. Her vil kommunen måtte ta stilling til om det finnes tilstrekkelig med friluftsområder av samme kvalitet andre steder i kommunen. Dersom kommunen allikevel legger løyper i disse områdene, stilles det skjerpede krav til begrunnelse før vedtak kan fattes.

Det som er påkrevd er at kommunen kartlegger og verdsetter friluftslivsområder i løypenes influensområde. Det er vinterbruken som er av interesse, altså bruken i den tiden løypene er tenkt åpne for ferdsel. Enkelte friluftslivsområder, særlig i Finnmark og Nord-Troms, er betinget adkomst ved bruk av motorkjøretøy. Dette kan eksempelvis være fiskevann hvor man kjører etter løype nært til eller ut på vannet, for så å få videre på ski. Alternativt at man går på ski langs scooterløyper grunnet manglende bæreevne i snøen utenfor løypene. Dette er noe kommunen bør beskrive i egenskapstabellen til disse friluftslivsområdene ifm. kartlegging og verdsetting etter M98-2013.

Vi ber om at kommunen legger vekt på innspill fra Troms og Finnmark fylkeskommune som ansvarlig myndighet på friluftslivsområdet, samt innspill fra berørte brukergrupper, miljø- og friluftslivsorganisasjoner.

Naturmangfold

Snøscooterløyper er en kilde til forstyrrelser på dyrelivet, og kan med være til stor skade og ulempe for truet naturmangfold. Kommunen plikter derfor å utrede virkningene løypene kan ha for naturmangfoldet i løypenes influensområde. Miljødirektoratet har her presisert at plikten til å ta hensyn til naturmangfoldet må anses som brutt dersom løypene med tilhørende resting legges for nær hekkeplasser, hi, spillplasser eller liknende, slik at det er fare for at hekking- og yngling oppgis, eller gjennom særlig sårbare eller truede botaniske forekomster der skader på vegetasjon eller markdekke kan oppstå ved tynt snødekke.

Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder av 7. januar 2016 (revidert 27. april 2016) med minimumsavstander for influens for en rekke truede- og sårbare viltarter. Denne ligger på miljøkommune.no. Husk at dette er absolutte minimumsavstander, og at forstyrrelser øker avhengig av topografi og gjentatte forstyrrelser. For eksempel fjellrevhi, som i veilederen har en minimumsavstand til yngleplass på 300 m, anbefaler vi 1000 m som avstand til løyper dersom hiet ligger i åpent, eksponert terreng. Husk også at det for særlig truede arter er gitt et særlig vern av artens økologiske funksjonsområde (leveområde) jf. naturmangfoldloven § 5.

Kommunen er jf. naturmangfoldloven (nml) § 7 pålagt å synliggjøre sine vurderinger av de miljørettslige prinsippene i §§ 8-12. Se veileder fra Klima- og miljødepartementet til naturmangfoldloven kapittel II. Det må innhentes kunnskap om hvilke arter som befinner seg i området, og hvilken virkning løyper kan ha på de nevnte artene. Her må kommunen også benytte lokalkunnskap, da det for flere arter er mangelfulle kartlegginger i offentlige databaser.

Risiko og sårbarhet – sikkerhet for dem som kjører og andre

Vi vil understreke den plikt kommunen har til å ivareta at skade og ulempe ikke forekommer som følge av ferdsel på lovlige, offentlige løyper og vann. Dette følger av nasjonal forskrift § 1. Dette ansvaret kan ikke pålegges den enkelte fører ut over aktsomhetsplikten i motorferdsellovens § 8.

Før kommunen vedtar forskriften må den vurdere sikkerhet i løypene, da spesielt skredfare og om det er sikker is på vassdrag og de vannene det gis adgang til resting på. Kommunen må kartlegge hvor det eventuelt er usikker is, slik som i inn- og utos. Her må kommunen tenke på at særlig lavereliggende vann og vassdrag vil bli påvirket av et endret og varmere klima.

Løypene bør ikke legges i skredutsatte områder eller bratt terreng (> 30 grader). Kommunen bør benytte kartlagene fra NVE/NGI for utløpsområder for skred/«bratthet snøskred (grader)» i karttjenesten NVE Atlas. Kommunen bør - og plikter å - unngå at løypene legges i et terreng som vil medføre fare for de som kjører og andre.

Enkelte terreng som er markert i kart som utløpsområder for skred kan være relativt trygge under normale forhold, men være utsatte under særlige dårlige og ustabile forhold. Dersom løyper unntaksvis legges slik at de krysser steder som kan være skredutsatte under særlig ustabile forhold, kan det være behov for å gjøre snøscooterførere oppmerksom på dette ved å overvåke og varsle, stenge, skilte eller ved å gi generelle advarsler.

Kommunene bør involvere personer med snøskredfaglig kompetanse for å vurdere skredsikkerheten.

Kommunen må også ta hensyn til andre lokale forhold som kan representere en fare ved scooterkjøring, for eksempel små brattheng og kløfter, usikker is, vertikal- og horisontal kurvatur, siktforhold, værforhold, påkjøringsfarlige objekter. Dersom kommunen åpner for at løyper skal gå over vann eller vassdrag, eller om det skal åpnes for resting på vann, må det gjøres vurderinger av om det her er sikker is å ferdes på. Særlig utsatte områder vil her være regulerte vann, inn- og utoser, hvor råker medfører sikkerhetsrisiko for scooterførerne. Tidspunkt for isgang må også vurderes.

I bestemmelsene til forskriften bør det fremgå hvordan områder med eks. usikker is eller rasfare skal merkes og hvordan kommunen skal innhente og bekjentgjøre denne informasjonen.

Kommunen påtar seg et stort ansvar når løyper legges over vann- og vassdrag og i områder hvor skredfare kan forekomme. Kommunen må derfor synliggjøre i utredningen hvordan risikovurderinger skal gjennomføres i praksis og hvilke behov for rutiner som trengs mtp. drift av løypenettet. Dersom dette ikke gjøres, vil det være et brudd på kravet til saksopplysning i forvaltningsloven § 37.

Utredning av løypenes influensområde

Kommunene skal utrede virkningene løypene har for friluftsliv, reindrift og naturmangfold i influensområdet jf. nf. § 4a sjettede ledd. Med influensområdet menes området som blir påvirket av at snøscooterløyper etableres, for eksempel det området som blir påvirket av støy. Det er ikke bare virkningene på reindrift, friluftsliv og naturmangfold i *selve* snøscooterløypene som i denne sammenhengen er relevant, men også virkninger for områder utenfor løypene som blir berørt.

Bolig- og hytteområder

Kommunen må ta hensyn til bolig- og hytteområder ut fra hensynet til sikkerhet, støy og forstyrrelser.

Løyper over innmark og i sentrumsområder

Motorferdsellovens virkeområde er utmark, slik dette defineres i motorferdselloven § 2:

Med utmark menes udyrket mark som etter lov om friluftslivet § 1 a første ledd ikke regnes som innmark eller like med innmark. Setervoll, hustomt, engslått, kulturbeite og skogplantefelt som ligger i utmark, regnes i denne lov like med utmark.

I en del tilfeller kan det i tillegg være behov for at deler av løyper legges over innmark, eksempelvis ved løypestart.

Miljødirektoratet har konkret tatt stilling til denne problemstillingen på miljokommune.no under «spørsmål-og-svar» pkt. 9.12. Direktoratet finner det hensiktsmessig at også løyper som går over innmark vises i løypekartet og vurderes i utredningen, selv om motorferdselloven ikke kan brukes som hjemmelsgrunnlag for disse løypene.

Når det gjelder løyper inn i bebygde områder/sentrumsområder, så er dette heller ikke utmark. Miljødirektoratet poengterer at det muligens kan hjemles slike løyper i plan- og bygningsloven, men at det kan være begrensninger i andre lover slik som vegloven, vegtrafikkloven, naboloven og plan- og bygningsloven.

Statsforvalteren er i utgangpunktet imot at det legges løyper i eller tett inntil bebygde arealer da dette kan medføre støyplager og sikkerhetsrisiko, spesielt for myke trafikanter. I de tilfeller dette er en problemstilling må kommunen kontakte Statens vegvesen særskilt.

Landskap

Kommunen bør vurdere synligheten av løypene, og forsøke å unngå å legge disse på åskammer eller på annen måte unødig eksponert i landskapet. Lokaliseringen har her også innvirkning på løypas støypåvirkning på omkringliggende områder. Det er viktig at dette hensynet avveies mot hensynet til sikkerhet, da skredfare ofte er større nede i forsenkninger i terrenget.

Kulturminner- og kulturmiljø

Kommunen plikter å ta hensyn til kulturminner og kulturmiljø. Her er det henholdsvis Sametinget og Troms og Finnmark fylkeskommune som er ansvarlige myndigheter.

Bestemmelser om rasting

Vi anbefaler at kommunen tar inn bestemmelse om rasting på islagte vann i løypeforskriften, dersom kommunen ønsker dette, fremfor å fastsette egen forskrift om rasting på islagte vann slik enkelte kommuner har gjort (Eks. Alta og Porsanger kommuner). Dette vil både være kostnadsbesparende og gi bedre grunnlag for å vurdere bl.a. samlet belastning av løyper/vann.

Rastesone på hver side av løypene må fastsettes i bestemmelsene. Om dette ikke gjøres, gjelder en rastegrense på 15 m til hver side av løypa. I Finnmark og Nord-Troms er det akseptert en rastesone inntil 300m i snaufjellet og på islagte vann. Departementet har åpnet for at «300 m-regelen» kan videreføres, gitt at den forskriftsfestes.

Ved utredning av støy, friluftsliv, naturmangfold, reindrift mv., må rasteavstanden legges til grunn ved beregning av influensområdet.

Bestemmelser i forskriften

Kommunen skal jf. § 4a andre ledd gi bestemmelser om kjørefart og kjøretider. Kommunen må her ta stilling til om det er tider på døgnet eller dager hvor det ikke skal være tillatt å kjøre. Det samme gjelder om det skal forbys å kjøre på tider av året.

Det kan eksempelvis være aktuelt å stenge enkelte løyper eller deler av enkelte løyper på visse tider av året av hensyn til rein og reindriften. Kommunen bør gi bestemmelser om at kjøring uansett ikke er tillatt før og etter fastsatte datoer. Det følger av nasjonal forskrift § 9 at motorferdsel ikke er tillatt om våren etter 4. mai i Finnmark og Nord-Troms. Tidspunkt for åpning og stenging av løypene bør være et sentralt diskusjonstema i møter med berørte reinbeitedistrikt/samebyer.

Grunneiersamtykke

Løypene kan ikke legges over privat grunn uten samtykke fra grunneier jf. § 4a sjuende ledd. Grunneiersamtykke fra grunneiere og festere må derfor innhentes før forskriften kan vedtas.

Kart

Løypene skal fastsettes i eget kart jf. § 4a andre ledd andre punktum, og kartet skal inngå i forslaget som sendes på høring. **Husk at kartet er en juridisk bindende del av forskriften, og at det er det kartet som foreslås vedtatt som skal sendes på høring. Høringsforslaget må inneholde kart som på en "forståelig og entydig måte" viser hvor løypealternativene er foreslått. Dette innebærer bl.a. at kartet må være av god kvalitet og at løypene er nummerert. Det må være sammenheng med nummerering i bestemmelsene, utredningen og kartet.**

Kart med løype skal produseres digitalt og tilfredsstillende reglene i den nasjonale standarden for geodata (SOSI-standard). Kartdata skal kunne eksporteres og importeres som SOSI-filer.

Etter at forskriften med kart er vedtatt, skal snøscooterløypa tegnes inn i kartet til kommuneplanens arealdel jf. § 4a andre ledd. Løypene skal vises med linjesymbol i gjeldende standard for arealplan. Det forhåndsdefinerte linjesymbolet skal brukes ved inntegning i kommuneplanens arealdel.

Miljødirektoratet har sendt brev til kommunene den 16. november 2017 vedrørende «Etablering av nasjonal database for snøscooterløyper». Det vises her til ny produktspesifikasjon for motorferdsel i utmark som både definerer krav til struktur på data ved innrapportering av løypene fra kommunene og distribusjon av data til det offentlige kartgrunnlaget (DOK). For produktspesifikasjonen, se: https://dokumentasjon.naturbase.no/ProdSpek_Motorferdsel_20170601_vGodkjent.pdf

Kommunens rutiner for drift av løypenettet

Vi ber om at kommunen i utredningen beskriver de rutiner den har / skal få på plass for drift av løypenettet. Dette gjelder spesielt:

- inntaking av løypestikker etter endt sesong for å forhindre plastforsøpling
- dialog med reindriften ifm. stenging av snøscooterløyper
- undersøkelse av sikkerhetsmessig risiko i løypene (skred, isforhold, smeltesituasjon)

Statsforvalterens foreløpige merknader til forslaget

Naturmangfold

Statsforvalteren har undersøkt innsynsløsningen Naturbase sensitive artsdata (unntatt offentligheten). Innenfor det skraverte område i kartvedlegget til varsel om oppstart ligger det en hekkelokalitet for kongeørn og en hekkelokalitet for havørn. I tillegg er det registrert en hekkelokalitet for vandrefalk nær det skraverte området. Anbefalt varsomhetsradius rundt disse hekkelokalitetene er 1000m for havørn, 1500m for kongeørn og 500m for vandrefalk jf. Miljødirektoratets veileder av 7. januar 2017. Kommunen kan kontakte Statsforvalterens miljøavdeling v/Anders Tandberg (fmfianta@statsforvalteren.no) for dialog om disse registreringene.

Reindrift

Som ovenfor nevnt er det et absolutt krav at løypene ikke skal være til «vesentlig skade eller ulempe for reindriften» jf. nf. § 4a fjerde ledd. Løyper i «særverdi og minimumsområder» vil normalt være å anse for å være til «vesentlig skade eller ulempe». Med særverdiområder menes flyttlei, brunstland, kalvingsland, sentrale luftingsområder, samt områder i og ved anlegg til merking, skilling og slakting. Minimumsbeiter er det årstidsbeitet som begrenser distriktets reintall. Kommunen skal videre ta hensyn til viktige vinterbeiteområder

Ut fra hva Statsforvalteren kan se av reindriften arealbrukskart er det innenfor området som nå skal utredes registrert flytt og trekklei, vårbeite for okse- og simle, kalvings- og tidlig vårland, høstvinterbeite og tidlig vinterland.

Utklipp fra arealbrukskart markert med flytt- og trekklei, vår og vinterbeite:

Reindriftskartene er utarbeidet som oversiktskart og i stor målestokk. Informasjonen i reindriftskartene må derfor brukes med forbehold om at denne er veiledende og at den faktiske arealbruken kan avvike fra kartgrunnlaget. Videre er det et viktig poeng at virkningen av løypene er større enn den geografiske avgrensningen av løypene, såkalt influensvirkning, og at det må tas høyde for dette ved fastsetting av løypeforslagene.

Statsforvalteren registrerer at berørte reinbeitedistrikt er varslet om oppstart av forskriftsprosess. Videre var Statsforvalteren selv med i dialogmøte med kommunen og Hjertind reinbeitedistrikt den 07.april 2021. Vi anbefaler at det i tillegg til høringer legges til rette for arbeidsmøter med berørte reinbeitedistrikt for å sikre tilstrekkelig medvirkning og saksopplysning før et eventuelt forskriftsvedtak. Reindriftsutøvernes kunnskap om bruken av området og vurdering av eventuelle avbøtende tiltak anses som helt sentralt for saksopplysningen. Med dette sagt vil vi imidlertid understreke at Statsforvalterens har et ansvar for å påse at reindriftnæringen som sådan har tilstrekkelig og egnede arealer. En eventuell enighet mellom kommunen og reindriftsutøverne som i dag bruker området er dermed ikke bindende for hvorvidt Statsforvalteren kan anse et forskriftsforslag som akseptabelt ut fra hensynet til reindriften.

Statsforvalteren foreløpige vurdering er at det vil være svært utfordrende å finne løsninger som i tilstrekkelig grad ivaretar de sterke reindriftsinteressene i området kommunen nå utreder. Kommunen oppfordres til å vurdere om antallet løyper kan reduseres, videre å legge løypene slik at disse i minst mulig grad får negativ innvirkning på reindriftenes særverdi- og minimumsområder. Vi oppfordrer videre til tett dialog med reinbeitedistriktet i det videre arbeidet, herunder for en nærmere kartlegging av viktige områder og for vurdering av avbøtende tiltak.

Kommunekryssende løyper

Statsforvalteren vil ikke akseptere løyper som ender blindt på kommunegrensen uten at det er sammenknytningsmuligheter i nabokommunen, enten ved eksisterende eller planlagte løyper.

Dette grunnet faren for ulovlig kjøring inn i nabokommunen. Om nabokommunen ikke har kommet i gang med prosessen, bør det utarbeides en intensjonsavtale om sammenknytning av løyper i angitte områder.

Friluftsliv

Statsforvalteren viser til uttalelse fra Troms og Finnmark fylkeskommune datert 18.06.21, og tiltrer de synspunkter fylkeskommunen her gir uttrykk for.

Hensynet til friluftslivet står en særstilling og det er et mål i seg selv at store sammenhengende vinterfriluftslivsområder holdes fritt for snøskuterløyper og ulemper disse medfører for friluftslivet, så som støy mv. Løyper bør videre legges utenom friluftsområder som er kartlagt som svært viktige eller viktige.

Høringen

Vi anbefaler å ha en så bred høring av forslag til forskrift som mulig hvor alle berørte får komme til orde.

Utredningen

Statsforvalteren opplever ofte at kommunene har foretatt gode vurderinger av det enkelte utredningstema, men at disse i begrenset grad har blitt skriftliggjort i utredningen. Dersom vurderingene ikke skriftliggjøres kan dette lede til brudd på utredningsplikten i fvl. § 37 og de utredningskrav som følger av nf. § 4a. Vi ber kommunen merke seg dette og sørge for at kommunens vurderinger av de ulike temaer gjenspeiles i utredningen.

Statsforvalteren ønsker for øvrig lykke til i det videre forskriftsarbeidet og er tilgjengelig for spørsmål/drøftinger. Ved henvendelser oppgi vårt saksnummer jf. dette brev.

Med hilsen

Oddvar Brenna
fagkoordinator for areal

Gaute Sletteland
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

TROMS OG FINNMARK FYLKESKOMMUNE
SAMEDIGGI / SAMETINGET
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)

Postboks 701 9815 VADSØ
Ávjovárgeaidnu 50 9730 KARASJOK
Postboks 5091 Majorstua 0301 OSLO